

НАВЧАННЯ СХІДНИХ МОВ КРІЗЬ ПРИЗМУ МІЖПРЕДМЕТНОСТІ: МОВА, ІСТОРІЯ, МИСТЕЦТВО

Оксана ПРОСКУРА
Київська гімназія східних мов № 1
Україна

Міжпредметність є сучасним підходом до освіти, який дає змогу учням віднаходити зв'язки між різними галузями знань. Міжпредметні зв'язки (як-от мов, історії і мистецтва) стають потужним інструментом у процесі навчання учнів гімназії східних мов (арабська, гінді, китайська, корейська, перська, турецька, японська), адже у сучасному глобалізованому світі спілкування різними мовами стає потребою

Ключові слова: *Київська гімназія східних мов № 1; навчання учнів гімназії східних мов; міжпредметні зв'язки.*

Міжпредметність є сучасним підходом до освіти, який дає змогу учням віднаходити зв'язки між різними галузями знань («мовно-літературна», «громадянська та історична», «інформатична», «мистецька», «соціальна і здоров'язбережувальна», «математична», «технологічна», «природничка» і «фізична культура»). Міжпредметні зв'язки (як-от мов, історії і мистецтва) стають потужним інструментом у процесі навчання учнів гімназії східних мов (арабська, гінді, китайська, корейська, перська, турецька, японська), адже у сучасному глобалізованому світі спілкування різними мовами стає потребою. Саме тому знання східних мов набуває надзвичайної важливості, відкриваючи двері до нових культур, розширюючи горизонти іншопольтурного розуміння, дають змогу зануритись у багату спадщину Сходу. Міжпредметність

допомагає і вчителям, і учням гімназії вивести навчання східних мов на новий рівень з його багатогранністю і цілісністю, адже зіставляє мови, літератури, історію, мистецтва, стаючи важливим інструментом особистісного і професійного розвитку, становлення освітньої дипломатії, розуміння культурного спадку, традицій, мовного етикету і співвіднесення всього цього зі здобутками українського народу.

Міжпредметність дає можливість глибше зануритись у культуру країн Сходу. Навчаючись східних мов, учні знайомляться з їх граматичними особливостями, літературними творами, фольклором. Історія розкриває контекст виникнення мов, формування культури, розвиток державності. Мистецтво знайомить з архітектурою, живописом, музикою, танцями, що відображають дух і традиції країн. Навчання східних мов завдяки міжпредметності (історія, мистецтво, мовознавство) створює унікальну можливість для глибокого розуміння не тільки культур країн Сходу, а й власне української ідентичності.

Читання, інтегроване в освітній процес, не лише обслуговує певні вправи, завдання чи навчальні тести, а й створює простір для глибшого осмислення міжпредметності, яка інтегрує навчальні матеріали. На уроках, наприклад, української, англійської і східних мов доцільно зачитувати стислі біографії відомих особистостей-носіїв цих мов, а на уроках історії і мистецтва працювати з емоціями, що підвищує психологічну й емоційну стійкість, залучає учнів до аналізу й інтерпретації різних поглядів і думок щодо мов, традицій і культур (Бондаренко та інші, 2025, с. 405–406).

Досвід багатьох років праці педагогів гімназії втілено в успішну струнку систему роботи, у сходознавчу спеціалізацію освітнього процесу. Вчителі китайської мови

впродовж майже 90 років розробляють і втілюють навчальні програми і навчально-методичні комплекси (Проскура, 2018, с. 82). Понад 30 років тому в гімназії запроваджено навчання мови гінді учнів 1–11 класів за авторськими навчальними програмами, посібниками і підручниками (Хмелькова, 2021). Майже 30 років учнів 1–11 класів навчаються перській мові, ознайомлюються передусім з іранською культурою (Подгорний, 2019, с. 218). Педагогічна система навчання корейської мови охоплює також позаурочну і позашкільну діяльність, практикуються мовні стажування вчителів і учнів у Республіці Корея, міжнародні зустрічі, учнівські наукові конференції, олімпіади з корейської мови, діють секції сходознавства наукового товариства гімназистів (Вдовиченко, 2021, с. 20). Добір інформації для змісту підручників з арабської мови вчителі здійснюють за принципом її аналогії з підручниками з арабських країн, надрукованих у Сирії, Лівані, Лівії. Також враховується думка арабських авторів як носіїв мови (Ахмад, 2021, с. 6).

Особлива роль відводиться формуванню світогляду особистості учнів, на основі якого розвивається система ціннісних орієнтацій, поглядів, переконань, усвідомлюється місце в суспільстві, визначаються обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками і Батьківщиною (Савченко, 2019).

Навчання східних мов відбувається за активного впровадження освітньої дипломатії (гімназія плідно співпрацює з посольствами країн Сходу в Україні, з МЗС України, закладами вищої освіти в Україні і за кордоном (Проскура, 2022, с. 3)), яка сприяє реалізації триєдиної освітньої мети – навчання-виховання-розвиток:

- *навчання*: забезпечення доступу до якісної освіти для всіх учнів, включаючи можливості для міжнародного обміну й співпраці з іншими освітніми установами;

створення мережі партнерських зв'язків з іншими освітніми установами і закладами освіти для обміну кращими практиками й інноваціями в освітньому процесі; розроблення міжнародних освітніх програм і проєктів для покращення освітнього процесу й підвищення академічних досягнень учнів;

- *виховання*: розвиток міжкультурної і міжосвітньої компетентностей серед учнів шляхом реалізації міжнародних проєктів і програм; підтримка міжнародної співпраці у сфері виховання учнів, урахування мовних, культурних, моральних і громадянських цінностей; підтримка міжнаціонального діалогу, потреби налагодження взаєморозуміння через виховання толерантності і культурної взаємодії;

- *розвиток*: стимулювання інновацій і креативності серед учнів шляхом участі у міжнародних освітніх проєктах і змаганнях; підтримка особистісного і професійного розвитку педагогів шляхом участі у міжнародних тренінгах, семінарах, форумах; розвиток учнівської мобільності і віднайдення можливостей для здобуття учнями нових знань за кордоном (Проскура та інші, 2024, с. 5).

Міжпредметність дає змогу учням не лише глибше опанувати мови, а й сформуванню цілісного розуміння культур, традицій, історії народів Сходу. Досвід Київської гімназії східних мов № 1 демонструє ефективність цього підходу, який сприяє вихованню покоління з широким світоглядом, міжкультурною толерантністю і критичним мисленням. Цей підхід є перспективним для поширення в освітній системі України.

Міжпредметні зв'язки (українська і східні мови, історія і мистецтво) увиразнюють цілісний образ України і її лінгвоартісність, а українське мистецтво употужнює національну ідентичність.

Отже, навчання східних мов за зважання на історичний, культурний і мистецький контексти поглиблює мовні компетентності учнів водночас спонукаючи замислюватися на тим, що мирне співіснування збереже людство від територіальних, економічних, політичних експансій, військових ескалацій.

Перелік використаних джерел

Бондаренко, Н. В.; Проскура, О. І., & Косянчук, С. В. (2025). Читання у контексті розвитку освітньої дипломатії: психоемоційні аспекти. *Global trends in science and education*. SPC «Sci-conf.com.ua». Kyiv, Ukraine, 401–407. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744622/1/BNV_POI_KSV_2025-02_Kyiv.pdf

Проскура, О. (2018). Київська гімназія східних мов у контексті китаєзнавства України. *Україна – Китай*, 5(11), 82–89. http://tuipravo.info/images/vydanya/N11_s.pdf

Хмелькова, Д. В. (2021). Навчання мови гінді у контексті розвитку культурологічної компетентності учнів гімназії. *Україна між Сходом і Заходом: проблеми і перспективи міжкультурної комунікації (до 150-річчя від дня народження Агатангела Кримського)*. Київ: НУБіП України, 104–106.

Подгорний, Г. (2019). Перська мова як джерело пізнання етнічної ментальності та культурно-мовних цінностей іранців в освітньому середовищі гімназії. *Освіта XXI століття: теорія, практика, перспективи*. Київ: Фенікс, 216–219. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/715673>

Вдовиченко, К. Б. (2021). Корейська мова в іншомовній освіті в Київській гімназії східних мов № 1. *Україна між Сходом і Заходом: проблеми і перспективи міжкультурної комунікації (до 150-річчя від дня народження Агатангела Кримського)*. Київ: НУБіП України, 19–20.

Ахмад, О. (2021). Арабська мова як чинник розвитку громадянської компетентності учнів. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*. Суми, 1–12. <https://drive.google.com/file/d/1XVhWsLG3O06q72ciHlQJLxW75cEyVAOB/view>

Савченко, М. П. (2019). Актуалізація ідей В. О. Сухомлинського про моральне виховання учнів у контексті розвитку морально-громадянських цінностей особистості. *Педагогіка, спрямована у майбутнє*. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. С. 98–107.

Проскура, О. (2022). Сходознавча спеціалізація освітнього процесу у контексті формування громадянської культури особистості здобувачів освіти. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*. Суми, 1–10. <https://cutt.ly/wJ9OZAJ>

Проскура, О. І.; Луцак, О. В.; & Манжелій, О. В. (2024). Освітня дипломатія у контексті формування громадянської культури. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*. Суми, 1–9. URL: <https://drive.google.com/file/d/1mDVRvL9YLhIkQce1FvOC6jcHEQYGeIxm/view>